

УДК 330.1

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

О. І. Полюхович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, група ФІНм-61,
навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Науковий керівник- к.е.н., доцент О. О. Ляхович

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті надано трактування дефініції «фінансовий потенціал підприємства», а також підходи щодо його формування. Визначено основні принципи ефективного управління фінансовим потенціалом. Здійснено аналіз фінансовим потенціалу на прикладі підприємства ПАТ «Укртелеком». Запропоновано ряд заходів щодо підвищення рівня управління фінансового потенціалу підприємства.

Ключові слова: фінансовий потенціал, управління фінансовим потенціал, фінансові ресурси.

The article provides an interpretation of the definition of “financial potential of the enterprise”, as well as approaches to its formation. The main principles of effective management of financial potential are determined. An analysis of financial potential was carried out on the example of PC “Ukrtelecom”. A number of measures are proposed to increase the level of the financial potential management of the enterprise.

Keywords: financial potential, financial potential management, financial resources.

У сучасних ринкових умовах господарювання, процесах автоматизації та діджиталізації, пандемії COVID-19, воєнного стану та інших значимих факторів, основним з викликів, якій постає перед сучасним суспільством, роботодавцями та економікою є процес управління фінансовим потенціалом підприємства. Саме за допомогою фінансового потенціалу можна визначити наскільки є успішною робота підприємства, оскільки він є важливим фактором. Кожне з підприємств, які функціонують на ринку планують бути конкурентоспроможними, за допомогою залучення інвестицій розширити своє виробництво, створити нові робочі місця та стати економічно стійким. Першочерговими завданнями, які виникають у керівництва підприємства – це забезпечити ефективну діяльність підприємства та підвищити його конкурентоспроможність. Зважаючи на нестабільність та мінливість політичного та економічного середовища саме фінансовий потенціал відіграє значиму роль під час забезпечення ефективної діяльності підприємства. Крім того, він є тим підґрунтям, за допомогою якого можуть бути створені і набувати розвитку конкурентні переваги.

При цьому основним завданням управління фінансовим потенціалом підприємства є процес оптимізації фінансових ресурсів для досягнення мети щодо позитивного фінансового результату. Зважаючи на це, виникає необхідність у розробці ефективного механізму управління фінансовим потенціалом підприємств, який буде спрямовано на формування стратегічного напрямку у процесі досягнення стійкого розвитку. Швидкоплинні умови ринкового середовища України зумовлюють постановку проблем ефективного використання уже наявних ресурсів та пошуку використання механізмів щодо підвищення продуктивності діяльності, а також оптимізації майна підприємства. Усі ці процеси зумовлюють посилення значущості фінансового потенціалу для безперебійної діяльності та розробки, а також впровадження ефективної стратегії на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що аналізоване питання є актуальним і набуває подальшого важливого значення. Однак, серед науковців відповідна проблематика не є досить досліджена. Основними науковцями, котрі досліджували це питання є: В. Васюренко, В. Виговський, Н. Давиденко, Г. Корнійчук, Г. Кучер, О. Кучинський, О. Маслак, Т. Паєнко, Г. Ситник, П. Стецюк.

Вирішення невиділених раніше частин проблеми полягає у тому, що більша частина науковців акцентує свою увагу на окресленні поняття фінансовий потенціал, а не на дослідженні управління фінансовим потенціалом та можливості створення відповідного механізму для підвищення його ефективності.

Метою статті є дослідження теоретичних підходів до удосконалення управління фінансовим потенціалом підприємств та подальший його розвиток.

Основною метою підприємства є максимізація отриманого прибутку за рахунок покращення виробничої, науково-дослідної та комерційної діяльності. Зважаючи на це підприємство є самостійною господарською одиницею, яка має право юридичної особи. У межах ринкової економіки процес управління фінансами підприємства включає всю систему управління підприємствами. Суб'єкт господарювання, а саме підприємство, залежить від свого фінансового потенціалу та можливості його покращення. Безумовно сам потенціал може виступати як: джерело, можливість, засіб та запас, який може бути використаний для безперервної діяльності підприємства з метою отримання прибутку. Незважаючи на це, характеристика потенціалу може охоплювати та вирішувати більш серйозні виклики, які присутні на підприємстві, тобто бути значно більшим, ніж набір можливостей для ефективної діяльності підприємства. Зважаючи на складність тематики дослідження, варто надати дефініцію поняттю «фінансовий потенціал підприємства» (табл.1).

Таблиця 1

Основні підходи до визначення поняття «фінансовий потенціал підприємства»

Автори	Тлумачення
Кунцевич О. [1, С. 122]	Здатність до оптимізації фінансової системи із залучення та використання фінансових ресурсів.
Давиденко Н. [2, С. 154]	Обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат.
Стецюк В. [3, С. 14]	Сукупність фінансових ресурсів, з приводу яких на підприємстві виникають відповідні організаційно-економічні відносини, які в кінцевому рахунку спрямовані на забезпечення його високоєфективного та прибуткового функціонування.
Паєнко А. [4, С. 97]	Сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку.
Ситник Г. [5, С. 322]	Систему наявних фінансових ресурсів і компетенцій щодо їх ефективної акумуляції в необхідних обсягах, розподілу і створенні конфігурацій і пропорцій, які забезпечують «стратегічну відповідність» підприємства і генерують цінність для власників та інших стейкхолдерів.
Кучер Г. [6, С. 47]	Вартісна категорія, яка дозволяє виміряти в абсолютних обсягах і визначити у відносних показниках наявні фінансові активи економічних суб'єктів, змодельовати їх потенційні можливості до нарощування та реалізації в майбутньому.
Васюренко В. [7, С. 21]	Здатність ресурсів і резервів, залучених у виробництво або не залучених у даний момент, тобто авансованих, сукупних можливостей формувати та задовольняти потреби в товарах і послугах, оптимально використовуючи наявні ресурси, з огляду на умови й обмеження в рамках галузевої приналежності підприємства.

При раціональному управлінні фінансовим потенціалом можна досягнути додаткового залучення грошових ресурсів на вигідних для суб'єкта господарювання умовах, а також розбудови оптимальної структури фінансових ресурсів, використання методів та способів оптимізованого використання фінансових ресурсів для отримання позитивних фінансових результатів. Зважаючи на важливість категорії, варто визначити основні принципи на основі яких будується ефективна система управління фінансовим потенціалом (рис.1).

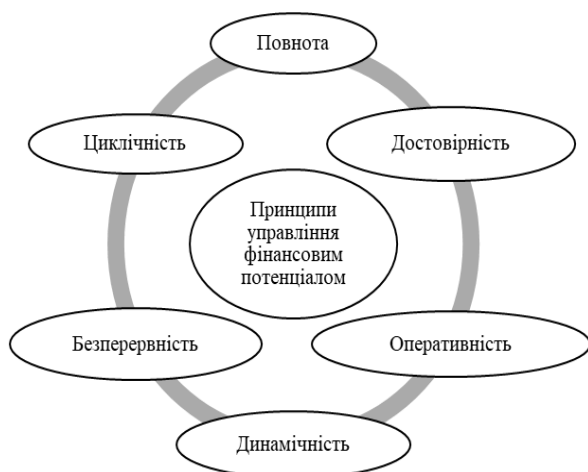

Рис.1. Основні принципи управління фінансовим потенціалом.
Сформовано автором на основі джерела [8].

В сучасних економічних умовах управління фінансовим потенціалом підприємства одночасно є управління основними цільовими функціями, до яких слід віднести прибуток, рентабельність, ціна капіталу, що залучається і грошові потоки підприємства. Водночас управління повинне носити комплексний характер на основі ефективних методів розмежування основних елементів і їх змінних, в

умовах поєднання показників діяльності окремих підрозділів з показниками діяльності всього підприємства [8, С. 20].

Пропонуємо розглянути на прикладі підприємства ПАТ «Укртелеком» процес управління фінансовим потенціалом за період 2019-2021 рр. (табл. 2; рис. 2)

Таблиця 2

Фінансовий потенціал ПАТ «Укртелеком» за період 2019-2021 рр.

Показники	Значення показників			Значущість показників	Кількість балів		
	2019	2020	2021		2019	2020	2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,09	0,54	0,12	35	2	1	1
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,77	1,36	1,38	30	3	3	3
Коефіцієнт автономії	0,71	0,71	0,74	25	1	1	1
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,29	0,29	0,26	5	3	3	3
Рентабельність активів, %	2,90	1,85	2,53	3	1	1	1
Коефіцієнт оборотності активів, обороти	2,18	1,82	1,86	2	1	1	1
Загальна сума балів					205	170	170
Рівень фінансового потенціалу					2	3	3
					задовільний		
Бали відповідно до рівня виробничого потенціалу					15	10	10

З наведеної інформації бачимо, що фінансовий потенціал ПАТ «Укртелеком» характеризується задовільним рівнем у 2019 році (205 балів). Однак у 2020-2021рр. спостерігається його різке зменшення до низького рівня (170 балів).

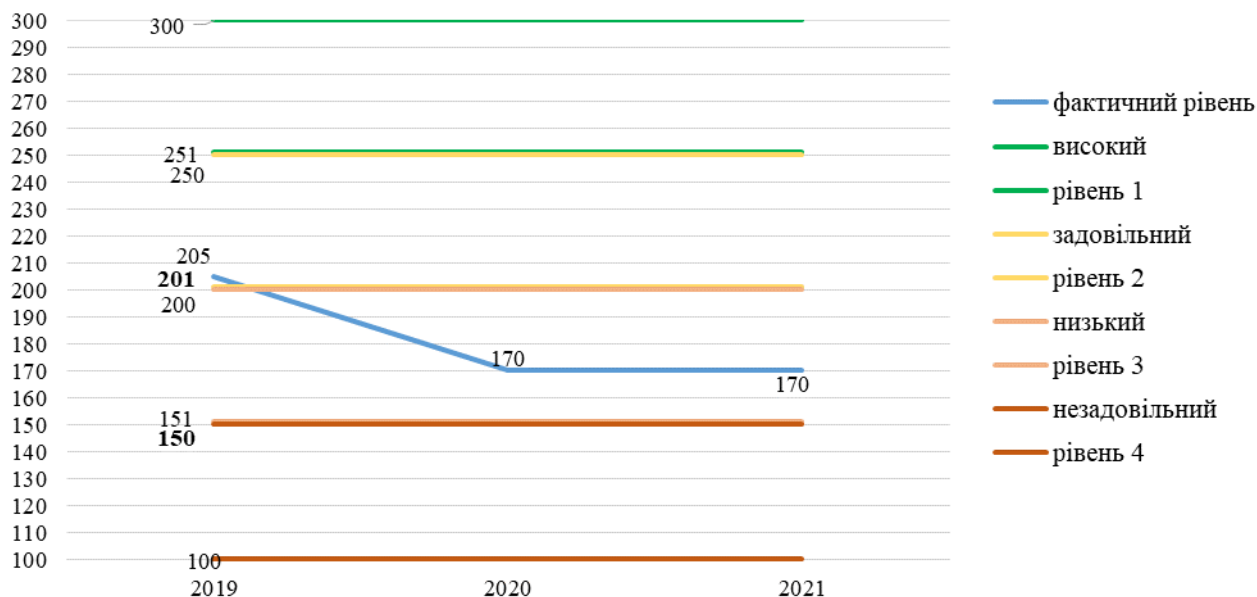

Рис. 2. Фактичний рівень фінансового потенціалу ПАТ «Укртелеком» за період 2019-2021 рр.

Найвищою оцінкою характеризуються показник концентрації позикового капіталу підприємства та коефіцієнт поточної ліквідності (3 бали у 2019-2021 рр.). Відповідно за 2019-2021 рр. всі решта показників: коефіцієнт абсолютної ліквідності (окрім 2019 року – 2 бали), коефіцієнт автономії, рентабельність активів, коефіцієнт оборотності активів характеризуються найнижчим рівнем оцінки (1 бал). Зважаючи на це, варто розробляти ефективний механізм управління фінансовим потенціалом підприємства, оскільки це може призвести до збитку та негативного фінансового результату.

Основними шляхами підвищення рівня фінансового потенціалу на ПАТ «Укртелеком» мають стати:

- забезпечення фінансової безпеки підприємства з метою гарантування його стабільної та ефективної роботи та розвитку;
- впровадження систематичного контролінгу на підприємстві, як спеціальної та саморегулюючої системи функціональних методів підтримки та інструментів управління через інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль та внутрішній консалтинг;
- впровадження антикризового управління, що забезпечує використання арсеналу управлінських рішень для економічної стабілізації діяльності компанії в динамічних умовах сучасності;
- створення своєрідного механізму управління ризиками в компанії, включаючи ідентифікацію ризиків, планування зниження ризиків, моніторинг ризиків і моніторинг виконання заходів щодо їх зниження, аналіз ефективності реалізованих заходів і накопичення досвіду;
- проведення реінжинірингу, який заснований на використанні сучасних інформаційних технологій для досягнення нових бізнес-цілей, що передбачає докорінну перебудову ділових процесів для досягнення радикального поліпшення діяльності підприємства.

Крім цього, варто враховувати можливість банкрутства, яке може виникнути при неефективному та невчасному виявленні проблеми. Задля уникнення можливого ризику та

швидкого та ефективного механізму протидії ймовірного банкрутства основними заходами ПАТ «Укртелеком» є:

- впровадження нових форм і методів управління фінансовими показниками підприємства;
- трансформація, диверсифікація, перехід до впровадження нових і вдосконалених послуг;
- підвищення ефективності маркетингу;
- зниження виробничих витрат;
- зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- продаж надлишкового обладнання, матеріалів, незавершеного виробництва, готової продукції на основі запасів, а також продаж дочірніх підприємств і акцій в капіталі інших компаній;
- підвищення конкурентоспроможності на ринку телекомунікаційних послуг.

При досягненні та запровадженні вищенаведених заходів досягається мінімізація ризиків, які можуть призвести до негативних фінансових наслідків та ймовірного банкрутства. Водночас, варто також враховувати ефективний фінансовий менеджмент, який повинен стати основним для досягнення позитивного фінансового результату (прибутку) та мінімізації наявних витрат.

Отже, управління фінансовим потенціалом підприємства слід розглядати як систему цілей та дій на перспективу в основі створення та реалізації якої є управління фінансовими ресурсами підприємства, тобто фінансовий менеджмент. Дана система дозволяє виявити обсяг прихованого внутрішнього резерву фінансових ресурсів підприємства. Варто відмітити, що для того, щоб максимально надійно прогнозувати фінансовий потенціал, а також визначити шляхи його підвищення, необхідно використовувати повноцінну за своєю структурою, достовірністю та повним змістом інформацію та мати можливість зіставити цю інформацію у часі як за якісними, так і за кількісними показниками

Ефективне управління фінансовим потенціалом на підприємстві є важливим індикатором, який зумовлює керівництво досягати мети максимізації прибутку, можливості залучення іноземних інвестицій, розширення виробничих можливостей, створення нових робочих місць. Водночас, його збільшення відображає ефективність запровадженої політики, яка стосується конкурентоспроможності і стійкості розвитку не тільки підприємства, а й держави загалом. Якщо суб'єкти господарювання функціонують ефективно, то більше грошових надходжень вони акумулюють у процесі своєї діяльності, що зумовлює зростання надходження коштів як у місцевий, так і в державний бюджет, що зумовлює підвищення рівня соціального забезпечення держави. У сучасних умовах суб'єкти господарювання потребують ефективних інструментів, за допомогою яких можливо забезпечити процес комплексного управління фінансовим потенціалом підприємства, що дозволить якісно планувати і узгоджувати між собою ресурси на підприємстві.

1. Маслак О. І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Вісник соціально-економічних досліджень*. К., 2013. №1. С. 121-127.
2. Давиденко Н. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Акад. муніцип. упр. Ніжин: Аспект. Поліграф. 2007. 328 с.
3. Стецюк П. А., Корнійчук Г. В. Теоретичні та практичні аспекти організації планування фінансового потенціалу підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 4 (22). С. 12-17.
4. Паєнко Т. В. Податкове навантаження в контексті формування фінансового потенціалу на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2009. № 9. С. 96-98.
5. Ситник Г. В. Фінансовий потенціал як об'єкт фінансового планування: сутність та характеристика елементів. *Сталий розвиток економіки*. 2012. 14(4). С. 319-323.
6. Кучер Г. В. Фінансовий потенціал як економічна категорія. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 9. С. 46-52.
7. Васюренко В. А. Оцінка економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». 2016. № 17. Ч. 1. С. 51-54.
8. Вигovskyй В., Кучинський О. Напрями ефективного управління фінансовим потенціалом підприємства. Міжнародна науково-практична конференція. Запорізький технологічний університет. Запоріжжя, 2021. Вип.1. С. 20-21.